

Десетте Божии Заповеди

Юдейската религия се характеризира с изискването на желязна дисциплина при спазването на Закона. Става дума за един подробен житейски наръчник, в който се открояват прочутите Десет Божии Заповеди известни още под името Декалога. Уточнението, че се отнася до една ограничена общност е много необходимо, тъй като елементарните познания на болшинството хора относно юдейската религия се ограничават с познаването на имената на някои библейски личности и, разбира се, прословутите Десет Заповеди.

1. "Аз съм Господ, Бог твой; който те изведох из Египетската земя, из дома на робството. Да нямаш други богове освен Мене".

В тази първа разпоредба се подчертава монотеистичния характер на еврейската религия и същевременно се слага преграда пред почитателите на други богове, за евреите съществува само един Бог, един народ и един мистичен Завет.

2. "Не си прави кумир, или какво да било подобие на нещо, което е на небето горе, или което е на земята долу, или което е на водата и под земята; да не им се кланяш, нито да им служиш".

В тази заповед се отразява вярването, че хората не могат да виждат своя Бог след грехопадението и затова той им се явява само във вид на светлина или дим. Вероятно зад тази разпоредба стои и необходимостта да се ограничат магическите практики, които отклоняват вярващите от правата вяра. По-късно християнската църква ще се бори с всички магьосници, но ще допусне изобразяването на божественото, което е съществен признак при различаване на религиите.

3. "Не изговаряй напразно името на Господа твоя Бог".

Тази заповед използва един от основните митологически и магически механизми на забрана, т.нар. "табу", за да попречи на несериозното отношение към Бога.

4. "Помни съботния ден, за да го освещаваш. Шест дена да работиш и да вършиш всичките си дела; а на седмия ден, който е събота на Господа твоя Бог, да не вършиш никаква работа."

Тук се регламентира най-важния механизъм на затворените общества, чрез който те съхраняват ценностната си система - празникът. При възприемане на Десетте божии заповеди от християнството празничният ден става неделя - денят на Христовото възкресение.

5. "Почитай баща си и майка си, за да се продължават дните ти на земята, които ти дава Господ твоят Бог".

Тази заповед охранява изворите на живота - кръвната връзка с родителите и е валидна, дори когато нормите на патриархалното общество вече са история.

6. "Не убивай".

При евреите тази заповед се отнася главно за убийството на "свои" и то в случаи, когато не се касае за кръвно отмъщение, строго спазвано в

патриархалните общества. "А от градовете на тия люде, които Господ твоя Бог ти дава за наследство, да не оставиш живо нищо, което диша, но да ги обречеш на изстребление/Второзаконие 20:16-17/. Подобна разпоредба изглежда оправдана само ако не забравим времето, за което става въпрос - продължителният период на утвърждаване и усядане на еврейската общност, която си търси място под небето и територия, която да завладее за потомците си. Едва християнството придава универсален характер на този принцип за непосегателство над живота изобщо.

7. "Не прелюбодействай".

При тясната свързаност в патриархалните общества на трите основни ценности на рода: кръвна връзка, брачна връзка и родово имущество, прелюбодейството е имало не само нравствени, но и юридически последици. Затова и заловените в прелюбодейство са били убивани с камъни. Забраната за прелюбодейство охранява живота на рода, а оттам и живота на отделния негов член.

8. "Не кради".

И тази заповед се отнася главно за кражба между "свои". Да се присвои имуществото на "чуждия" не е било забранено, защото "чуждият" е бил разглеждан по-скоро като "природа", а не като човек. Сам бог Еова поучава евреите да вземат "назаем" златото на своите съседи - египтяни и с него да избягат от Египет. Във Второзаконие 7:1-2 четем: "На чужденеца бива да заимаш с лихва, а на брата си да не заимаш с лихва". Християнството придава абсолютен характер на нормата, което означава че не може да се краде нито от свои, нито от чужди.

9. "Не свидетелствуй лъжливо против ближния си".

В традиционното право тези думи имат силата на юридически акт. Всички системи на правото заклеят лъжата. По-спорен е въпросът за това кой е бил считан за "ближен". Християнството отново прави тази норма абсолютна, защото според него "ближен" ни е всеки човек.

10. "Не пожелавай къщата на ближния си, не пожелавай жената на ближния си, нито слугата му, нито слугинята му, нито вола му, нито осела му, нито какво да е нещо, което е на ближния ти".

Тук детайлно са изброени обектите на брачната връзка и родовото имущество, които ако бъдат похитени, ще се застраши живота на рода и неговите членове. С определената глаголна форма "пожелавай" обаче заповедта се разпостира вече не само върху фактическото отнемане на изброените блага, но и върху тяхното мисловно пожелаване, т.е. насочена е срещу завистта, която най-често стои в основата на раздорите между хората.

Като цяло общопознатите Десет Божии заповеди в по-голямата си част преповтарят известните до този момент божествени законодателства и като тях внушават безгрешен живот и добро отношение между хората. Ето защо истинските християни трябва да се опитват да живеят спазвайки тези десет Божии заповеди.